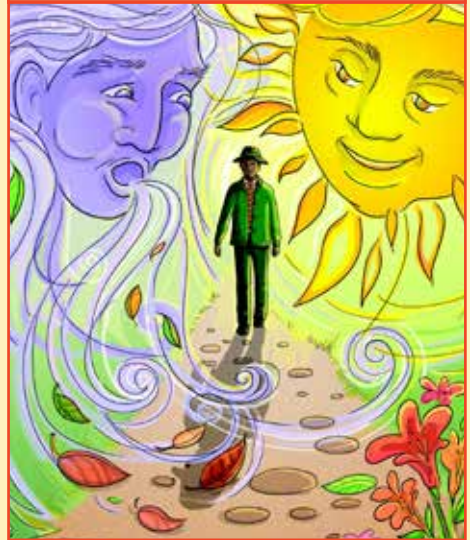

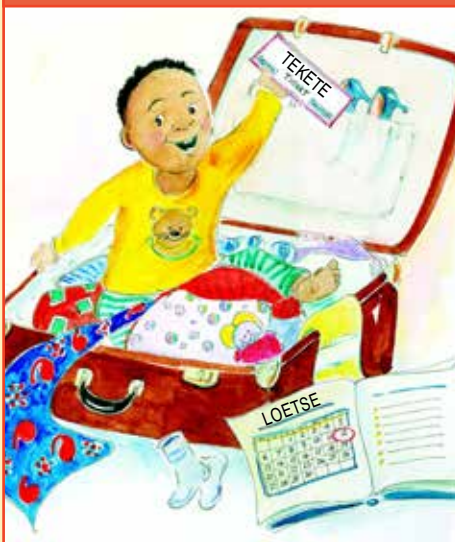
1. Re baka le nkgono

2. Tlhodisano ya moya le letsatsi

3. Itokisetse leeto

4. Bosiu polasing

 Buka 3B

Dikahare

1. Re baka le nkgono	1
2. Tlhodisano ya moya le letsatsi	11
3. Itokisetse leeto	21
4. Bosiu polasing	31

 Tihahlamano ya dibuka tsa ho bala tsa Mophato wa Motheo

Diphatlaladitswe ka 2016 ke Molteno Institute for Language and Literacy

Ditsheheditse ka ditjhelete ke Zenex Foundation

Mophato 3 Buka 3B

- Mohlophisi wa tlhahlamano ya dibuka: **Jenny Katz**
- Bohlahisi ba pale: **Mirna Lawrence** le **Jenny Katz**
- Setsebi sa puo ya Sesotho: **Mmasibidi Setaka**
- Bahlophisi ba Sesotho: **Virginia Khumalo (VK)** le **Matshediso Mokoena**
- Ditshwantsho: **Umuzi Photo Club** - 1. Re baka le nkgono
Diteboho di fitisetswa ho **Evelyn Seipati Selema, Birdie Nkuwe Bambo** le **Kololo Phasha**
- Batshwantshi: **Marleen Visser** - 2. Tlhodisano ya moya le letsatsi, 4. Bosiu polasing
Pinkie Wilson - 3. Itokisetse leeto
- Boalo le boqapi: **Resolution** le **ihwhiteDesign**

© 2016 Molteno Institute for Language and Literacy

Website: www.vulabula.co.za

ISBN 978-1-77580-563-2

Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives (CC BY-NC-ND) 4.0 International Licence

Disclaimer: You are free to download and share this work as long as you attribute the Molteno Institute for Language and Literacy, but you may not change this work in any way or use it commercially.

1. Re baka le nkgono

PELE O BALA PALE ENA

Netefatsa hore o utlwisisa seo mantswe ana a se bolelang:

180°C, resepe, folouru, sefa, motswako, fehla, *vanilla essence*, kopanya, hlahloba, tshupanako, tswekere ya aelsing, dipompong tse makgolo-le-dikete, kgabisa, hasanya

Netefatsa hore o tseba ho bala mantswe ana:

motswakong, t'jhwatla, *vanilla essence*, itshwarella, tswakwa, latsweha, menwaneng

Dumela! Lebitso la ka ke Birdie. Kajeno nkgono wa ka o thusa nna le motswalle wa ka Kolo ho etsa dikopi-kuku tsa vanilla. Re shebe ha re baka. Ke monyaka!

Re hlatswa matsoho a rona ha nkgono a beha onto ho 180°C hore e tjhese.

Jwale ke nako ya ho baka!

Pele, re sheba resepe ho lekola hore re hloka folouru, poiri ya ho baka le letswai le lekae. Nkgono o re bontsha hore re sebedisa thipa jwang ho lekanya folouru ka hodima kopi. A tshela poiri ya ho baka le letswai folourung. Yaba o re bontsha hore re di sefa jwang ka sekotlolong sa ho tswaka.

‘Sena se tlatsa moya motswakong hore dikuku di kokomohe hantle ka ontong,’ a rialo.

Nkgono a tjhwatla mahe a mabedi, a fehla ka fereko a nto a tshela ka sekotlolong sa motswako. Kolo a tshela kopi ya tswekere. Ka tshela lebesa le oli ka hloko. Ya ho qetela, nkgono a tshela kgaba e nyane ya *vanilla essence*. Mmmm, ho nka ha monate!

Nkgono a kopanya motswako ka lefehlo la motlakase. O tlameha ho tshwara lefehlo le sekotlolo ka thata. Nkgono a ntumella ke etse le yena empa ha se ntho e bonolo jwalo kaha e shebahala!

Ha nkgono a ntse a tswaka, nna le Kolo re tlotsa dipane ka mafura.

Nkgono a emisa ho tswaka. O sebedisa kgaba ho lekola hore ebe motswako o boreledi, o bonolo le ho ba bobebe naa. Empa motswako o itshwarella kgabeng ya hae.

‘E hloka ho tswakwa hape!’ a rialo.

Kamora metsotso e meng e mmalwa ya ho tswaka, nkgono a hlahloba motswako hape. Kgetlong lena o tsholoha ha bobebe kgabeng. Motswako o loketse ho ya ka dipaneng!

Nna le Kolo re na le dipane ka mong. Nkgono a re bontsha hore re tsholla jwang kgaba e tletseng ya motswako ka paneng. Re leka ho tshela motswako o lekaneng wa motswako ka paneng hore dikuku di lekane. Re tshela halofo ya kopi feela hoba motswako o hloka ho kokomoha.

Resepe ya dikopi-kuku

Motswako (e etsa tse 24)

- 2 dikopi folouru
- 2 dikgabana poiri ya ho baka
- $\frac{1}{2}$ kgabana letswai
- 2 mahe
- 1 kopi tswekere
- $\frac{1}{2}$ kopi lebese
- $\frac{1}{2}$ kopi oli
- 1 kgabana vanilla essence

Nkgono a kenya dipane ka ontong. Dikuku di bakwa metsotso e 15. Nna le Kolo ra nyeka kgaba tsa rona ra ja motswako o setseng sekotlolong, ho fihlela ho se na motswako o setseng.

‘Bona, nkgono! Tsena ha di hloke ho hlatsuwa jwale!’ ra rialo.

‘Mohlomong ha ho jwalo,’ ho tsheha nkgono, ‘empa difahleho tsa lona di batla ho hlatsuwa!’

Ha re ntse re hlatswa, re phumula, re hlwekisa le ho phutha, dikuku di a kokomoha ka ontong. Kapele ke ha kitjhini e tletse monkgo o monate, o tjhesang wa ho baka.

Tshupanako ya onto ya lla, dikuku di se di lokile! Nkgono a sebedisa ditlafafo tsa onto ho ntsha dipane tse tjhesang ka ontong. A beha dipane kahodima setofo ka hlooko hore di fole.

Nkgono o se a lekantse tswekere ya aeing le metsi, a tshela ka sekotlolong. Jwale ke sebedisa kgaba ho tswaka aeing ho fihlela e ba ntle e ba tenya.

Kolo a lata dipompong tsa di-jelly tot, ditjhokolete, dipompong tse nyane tse makgolo-le-dikete, le dibolo tse nyane tsa silivera tseo re tla kgabisang dikuku ka tsona.

Resepe ya aeing
(bakeng sa dikuku tse 24)

- $1\frac{1}{2}$ dikopi tsa tswekere ya aeing
- 3 dikgaba metsi

Ho kgabisa dikuku ke karolo eo ke e ratang!

Ha dikuku di se di fodile, ra tshela kgaba e tletseng ya aeing mahareng a e nngwe le e nngwe re hasanya mekgabiso ya dikuku. Yaba re etsa dipaterone dikukung. Re sebedisa di-*jelly tot*, di-jhokolete, dipompong tse nyane tse makgolo-le-dikete, le dibolo tse nyane tsa silivera.

Dikuku tsa rona di shebeha di le monate! Ke a tshepa di tla latsweha ha monate jwalo kaha di shebeha.

'Hankake ka emela ho ja dikuku tse na moketeng wa nkgono wa letsatsi la hae la tswalo hosane!' ka rialo ho Kolo.

'Le nna!' a rialo, a nyeka aeing ya ho qetela menwaneng ya hae.

3B-1 Re baka le nkgono

A. Tekokutlwisiso

Araba dipotso o sebedisa dipolelo tse felleletseng.

1. Bana ba etsa eng pele ba qala ho baka?
 - a) Ba kgantsha onto hore e futhumale.
 - b) Ba hlatswa matsoho a bona.
 - c) Ba ja kopi-kuku.
2. Ho hlokeha tswekere e kae?
3. Ke mang ya tshelang lebese le oli?
4. Ke hobaneng bana ba tlotso dipane tsa dikopi-kuku ka mafura?
5. Bana ba tshela halofo kopi ya motswako koping ka nngwe hobane _____.
 - a) motswako o hloka sebaka sa ho kokomoha
 - b) motswako ha o mokae.
6. Ebe dikopi-kuku dinka nako e kae ho butswa?
7. Ke hobaneng nkgono a sebedisa ditlalafo ho ntsha dipane ka ontong?
8. Bana ba sebedisa eng ho kgabisa dikuku?
9. Ekaba ba tla ja dikopi-kuku tsa bona neng?

B. Tshebediso ya puo

DBE Sehlopha 3 Buka 1: maq 92, 118, 121
DBE Sehlopha 3 Buka 2: lq 88

Kgetha **lekgethi/makgethi** a nepahetseng ho qetella dipolelo tse latelang.

tenya, boreledi, bonolo, monate,
mabedi, bobebe, tjhesang

1. Resepe e hloka mahe a _____ .
2. Nkgono a fehla motswako ho fihlela o ba _____ le _____.
3. Dikopi-kuku di nkg'a ebile di shebeha di le _____.
4. Nkgono o ntsha dipane tse _____ ho tswa ontong.
5. Aesing e tlamehile ho tswakwa hofihlela e ba _____.

C. Ngodiso

DBE Sehlopha 3 Buka 1: lq 80
DBE Sehlopha 3 Buka 2: lq 89

O kopana le nkgono wa Birdie ho paleng ena. Wa hao nkgono yena o jwang?

Ngola **tlhaloso** ya nkgono wa hao kapa e mong wa bohlokwa lapeng la heno.

KAPA

Ngola seratswana ka mohlang o ne o baka. Hlalosa hore o ne o baka eng. O ne o bakela eng? O thusitswe ke mang?

2. Tlhodisano ya moya le letsatsi

*E thehilwe paleng ya Aesopa ya
'Moya wa leboya le letsatsi'*

PELE O BALA PALE ENA

Netefatsa hore o utlwisisa seo mantswe ana a se bolelang:

tlhodisano, phihisana, butswela, ngangisana, tenya, thothomela, qhwaela, nyehlisana, mahlasedi, phoka, qhwaolla, botjhabela, bophirima, parola, dikgoka

Netefatsa hore o tseba ho bala mantswe ana:

qhwaele, qhwaolla, botjhabela

Ka tsatsi le leng la mariha, moya le letsatsi ba ne ba phihisana.

‘Ke matla ho o feta,’ ho bua moya. ‘Ke matla hoo nka dihang difate tse kgolo.’

‘Tjhe,’ ho bua letsatsi. ‘Ke matla ho o feta. Nka tjhesa moru ohle.’

‘Nka nka mollo wa hao, ka o butswela lefatsheng kaofela, ka senya ntho e nngwe le e nngwe e tseleng ya ona,’ ho bua moya.

Ba ngangisana, ba ngangisana. Ka nako eo, monna a tla a apere mofuthu ka diaparo tsa mariha. O ne a apere jesi e tenya, ya ulu.

‘Ha re tlohele ho ngangisana re e leke,’ ho bua moya. ‘Mme re tla bona ke mang ya matla! Ya ka hlobodisang monna eo jesi e tla ba mohlodi.’

‘Ho lokile,’ ho bua letsatsi. ‘Qalella, Moya, ke wena ya qalang!’

Moya a qala ho foka, a tlakela monna ha a tsamaya. Monna a thothomela ha moya o mo hulela kwana le kwana, a tshwara jesi ya hae ho itshireletsa kgahlano le moya.

Moya wa foka ka matla le ho feta, o etsa hore monna a se hlole a tsamaya ho ya pele. O fokile ka matla hoo lefatshe le ileng la tlala lerole le mahlaku. O fokile ka matla hoo katiba ya monna e ileng ya ya le ona. Hona ho ile ha etsa hore monna a qhwaele konopo tsa jesi ya hae.

Moya wa foka, wa foka ka matla a ona ohle. O fokile ka matla hoo moqomo wa matlakala le setulo sa patsi di ileng tsa wa. Empa hona ha etsa hore monna a tshware jesi ya hae ka matla.

Moya o ne o se o kgathetse jwale. Wa emisa ho foka. 'Tswela pele, Letsatsi. Ntsha bokgoni ba hao,' ho bua moya.

Letsatsi la tswa kamora maru. La tjhesa fatshe le sa tata, le ntsha mahlasedi a mofuthu. La futhumatsa moya le naha e letsweng ke phoka. Monna a emisa ho thothomela, a thabela mofuthu wa letsatsi mmeleng wa hae.

Letsatsi la kganya hanyane la futhumala. Monna a nyehlisa tae ya hae, a qhwaolla le jesi.

Mahlasedi a letsatsi a nna a tjhesa ho ya pele.
Kapele monna a hlobola jesi ya hae.

Ka nako eo, ka bobedi letsatsi le moya ba ne ba thotse. Ba bona ha monna a nyolla matsoho a hemepe ya hae, a beha jesi ya hae mahetleng. Ba ne ba shebile ha a rwala katiba ya hae a tswela pele ka leeto la hae. Kapele monna a nyamela.

Ka nako eo moya wa bua. 'O sebeditse hantle, Letsatsi,' ho bua moya. 'O hlotse. O fela o le matla ho mpheta.'

'Ke a leboha, Moya,' ho bua letsatsi. 'Nka nna ka hlola, empa ke a tseba hore le wena o matla.'

Yaba moya o fokela tlase lefatsheng le lewatle, letsatsi la tswela pele ka leeto la lona ho tswa botjhabela ho leba bophirima le parola lehodimo.

Thuto e paleng ena ke hore matla a ka bontshwa ka tsela e imametseng, e bobebe. Ha a tlameha ho bontshwa ka dikgoka le ho tshosa.

3B-2 Tlhodisano ya moya le letsatsi

A. Tekokutlwisiso

DBE Sehlopha 3 Buka 1:
mq 53, 112

Araba dipotso o sebedisa dipolelo tse felleletseng.

- Pale ena e bua ka _____?
 - monna ya itsamaelang
 - ngangisano pakeng tsa moya le letsatsi
 - matla a maholo a moya
- Ene e le nako efe ya selemo? O tseba jwang?
- Moya le letsatsi ba ne ba phehisana ka eng?
- Mohlodi wa tlhodisano o tlamehile ho _____.
 - etsa monna eo a tshohe
 - butswela monna a we
 - hlobodisa monna jesi
 - Tsohle tse ka hodimo.
- O tseba kang hore moya o ile wa foka haholo holo?
- Monna o ile a etsa eng ha moya o foka?
- Tshwaya dipolelo ka 1-4 ho ya ka tatelano ya diketsahalo tsa pale.

a) Moya o ile wa foka hoo mme monna a tshwara jesi ya hae a e kwala.	
b) Emong le emong o fumane sebaka sa ho leka ho hlobodisa monna jesi.	
c) Letsatsi la tjhesa fatshe hoo monna a ileng a hlobola jesi.	
d) Letsatsi le moya ba ngangisana hore ke mang ya matla ho bona.	

- Ke mang ya hlotseng? Hona ho bontsha eng?

B. Tshebediso ya puo

DBE Sehlopha 3 Buka 2: mq 27, 29

Ngololla dipolelo tsena mme o tlatse sekgeo se seng le seseng ka **lehlalosi** le nepahetseng

bonolo	tiise	matla	mofuthu	lenyele
--------	-------	-------	---------	---------

1. Ho a bata kajeno kahoo apara tse _____.
2. Bua ka _____ ha o le kerekeng.
3. Difate di a sekama ha moya o foka ka _____.
4. Ledingane la katse le tlamehile ho tshwarwa _____.
5. Kwala sekwahelo o _____ hore lebese le seke la tsholloha.

C. Ngodiso

DBE Sehlopha 3 Buka 1: lq 89 (tlaleho bukatsatsi)

DBE Sehlopha 3 Buka 2: lq 74 (tlaleho ya bolepi)

Boloka **bukatsatsi ya boemo ba lehodimo** ya beke. Ngola letsatsi le mohla. Kamehla, ngola dipolelo tse pedi bonyane ka boemo ba lehodimo.

Mogebelo Letsatsi:	
Sontaha Letsatsi:	
Mantaha Letsatsi:	

jj.

3. Itokisetse leeto

PELE O BALA PALE ENA

Netefatsa hore o utlwisisa seo mantswe ana a se bolelang:

rakgwebo, kgwebo, leeto, tekete, kholeje, moshanyana, disireletsisi/bete/dibolo tsa kerikete

Netefatsa hore o tseba ho bala mantswe ana:

dipalangwang, rakgwebo, sutukeising, potlolomenteng, boemafofaneng

Kamehla batho ba a tsamaya. Ba ya dibakeng tse fapaneng ba sebedisa mefuta e fapaneng ya dipalangwang. Batho ba tsamaya ka dikoloi kapa ka diterene. Ba tsamaya ka dibese kapa ditekesi. Ba tsamaya ka dikepe kapa difofane.

Jwale ha re kopaneng le batho ba itokisetsang ho tsamaya. O ka nahana hore ba ya kae? O ka nahana hore ba tla fihla jwang moo?

Rakgwebo o ya leetong la kgwebo hosane. O ntse a itokisa. O pakile dihemphe tseo a di ratang, disutu le ditae ka sutukeising ya hae, mme jwale o paka dipampiri tse bohlokwa tsa mosebetsi ka potlolomenteng. Ho bohlokwa, o tshwere tekete ya hae!

‘Ke thabetse ho nka leeto lena. Ke rata ho eta,’ a rialo.

Moithuti o nka leeto la ho ya kampong hosane hobane kholeje e kwetswe bakeng la matsatsi a phomolo. O ntse a itokisa. O pakile diaparo le dieta tsa hae tsa ho tsamaya nako e telele ka maoto, o pakile le mokotla wa hae wa ho robala. Ho bohlokwa, o tshwere tekete ya hae!

'Ke thabetse leeto la ka. Ke rata ho eta!' a rialo.

Moshanyana wa sekolo o ya leetong la kerikete hosane. O ntse a itokisa. O pakile diaparo tsa hae tsa sekolo le tsa dipapadi ka sutukeising ya hae. Jwale o paka disireletsi, bete le dibolo tsa kerikete ka mokotlaneng wa dipapadi. Ho bohlokwa, o tshwere tekete ya hae!

‘Ke thabetse ho tsamaya! Ke rata ho eta,’ a rialo.

Morekisi o a tsamaya hosane. O a reka le ho rekisa dintho tse fapaneng Afrika Borwa. O pakile diaparo tsa hae le tsa moranyana wa hae. O pakile le dintho tseo a rerang ho di rekisa ka mokotleng o moholo. Ho bohlokwa, o tshwere tekete ya hae!

‘Ke thabetse leeto la ka. Ke rata ho eta,’ a rialo.

Nkgono o tsamaya hosane ho etela moradi wa hae le ditloholo tsa hae tse tharo. O pakile diaparo tsa hae le dimpho tsa balelapa la hae. Jwale o ntse a paka mokotla wa hae wa ditlolo. Ho bohlokwa, o tshwere tekete ya hae!

‘Ke thabetse leeto la ka. Ke rata ho eta,’ a rialo.

Sheba batho ba tsamayang ka Gautrain kajeno!
O a tseba ke bomang? Ke morekisi le ngwana wa
hae, rakgwebo, moshanyana wa sekolo, moithuti le
nkgono! Ba ya kae?

Gautrain e matha haholo. E matha ho feta
sethuthuthu, tekese, le koloj ya mojaho! Empa...

Ha e mathe ho feta sefofane!

Sheba metswalle ya rona yohle boemafofaneng,
ba kena ka sefofaneng. Jwale re se re tseba hore
ba tsamaya ka eng empa ha re tsebe moo ba
yang...

Naa o ka nahana?

3B-3 Itokisetse leeto

A. Tekokutlwisiso

Araba dipotso ka dipolelo tse felletseng.

1. Batho ba paleng ena ekaba ba fihlile jwang boemafofane?
2. Ebe batho ba paleng ena ba dula profensing efe?
O tseba jwang?
3. Nyalanya sepalangwa le sebaka seo se tsamayang ho sona.
 - a) diterene metsing
 - b) difofane lefatsheng
 - c) dikepe moyeng
4. Ke hobaneng ha moithuti a pakile le mokotlana wa hae wa ho robala ?
5. Moshanyana wa sekolo _____.
 - a) o tsamaya ho ya bapalla sekolo kerikete
 - b) o tsamaya le metswalle ya hae ya sekolong ho ya phomola
 - c) o pakolla kaofela diaparo le dihlobo tsa ho bapala
6. Ke mang ya nkang leeto le lesea?
7. Ekaba ke eng tse pakelwang hara mokotlana wa tsa ho hlapa?
8. Ke dife tse lebelo haholo ho feta tse ding?
 - a) dithuthuthu le dikoloi
 - b) ditekesi le dibese
 - c) diterene le difofane

B. Tshebediso ya puo

DBE Sehlopha 3 Buka 1: lq, 19
DBE Sehlopha 3 Buka 2: mq 21, 53, 91

Sehela mola tlasa maemedi a 5 ho dipolelo tse latelang.

Nkgono o paka mokotla wa hae wa ditlolo.

‘Ke thabetse leeto la ka. Ke rata ho eta,’ a rialo.

C. Ngodiso

DBE Sehlopha 3 Buka 1: mq 93, 96

Kgetha sehlooho seo o ka ngolang ka sona ho tse ka tlase

1. Ekaba o kile wa nka leeto? Ngola dipolelo tse ka bang 6–8 o hlalose moo o ileng teng, o o pakile eng, o ile jwang, ho nkile nako e kae, jj.
2. Ekaba o kile wa sebedisa tekete? Ngola dipolelo tse 6–8 o hlalosa hore ene e le ya eng, e ne ele bokae, ho bile jwang ketsahalong kapa leetong, jj.

4. Bosiu polasing

PELE O BALA PALE ENA

Netefatsa hore o utlwisa seo mantswe ana a se bolelang:
kgutsitse, setaleng, tshedi, lesakeng, fula, thula, mohlweng,
meutlwa, sephooko, tsikinyetsa, sireletswa

Netefatsa hore o tseba ho bala mantswe ana:
dipalangwang, mohlweng

Ke bosiu polasing mme tsohle di kgutsitse setaleng.

Pere e tshehadi e kgathetse ke ho palangwa letsatsi lohle. Petsana e kgathetse ke ho matha lehlakoreng la mma yona. Jwale ke nako ya hore di robale. Pere e tshehadi ya paqama haufi le petsana. A e pholla hamonate ka mohatla wa yona o bonojana. Petsana ya kgaleha hang hang.

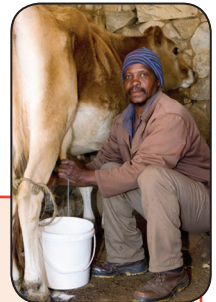

Dintlha: dipere

1. Dipere ke diphoofolo tsa polasing.
2. Pere e tona e bitswa hamole. Pere e tshehadi e bitswa lehaole. Ngwana wa pere o bitswa petsana.
3. Dipere di re thusa ho hula dintho tse boima. Batho ba sebedisa dipere jwalo ka dipalangwang ka ho di palama.

Ke bosiu polasing mme tsohle di kgutsitse ka lesakeng.

Kgomo e tshehadi e kgathetse kamora letsatsi le letelele la ho fula le ho hangwa. Namane e kgathetse ke ho ja jwang naheng letsatsi lohle. Jwale ke nako ya tsona ya ho robala. Kgomo e tshehadi e paqame haufi le namane. E e pholla hantle ka nko ya yona e bonolo. Namane ya kgaleha hang hang.

Dintlha: dikgomo

1. Dikgomo ke diphoofolo tsa polasing.
2. Kgomo e tona e bitswa pholo. Kgomo e tshehadi e bitswa kgomo. Ngwana wa kgomo o bitswa namane.
3. Dikgomo di thusa batho ka ho re fa lebese. Re ka etsa kase, botoro, romo le lebejana-po ka lebese la tsona. Re boetse re fumana nama le letlalo ho tswa dikgomong.

Ke bosiu polasing mme tsohle di kgutsitse lesakeng la dipodi.

Dipodi tse nyane tse tharo di kgathetse ke ho matha le ho tloaka le ho bapala letsatsi lohle. Ke nako jwale ya hore di robale. Podi e tshehadi e paqame pela tsona e di thula hamonate ka hlooho ya yona. Dipotsanyana tsa kwala mahlo a tsona tsa kgaleha hang hang.

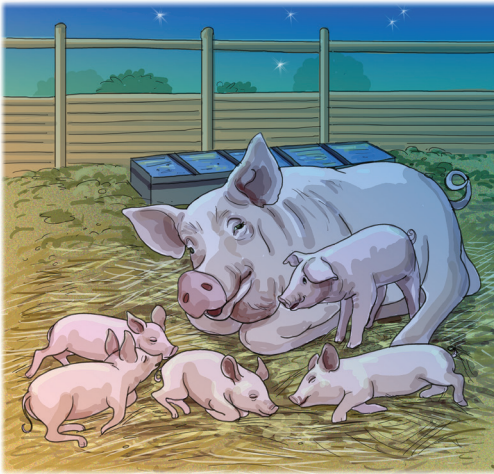

Dintlha: **dipodi**

1. Dipodi ke diphoofole tsa polasing.
2. Podi e tona e bitswa ramo. Podi e tshehadi e bitswa podi. Ngwana wa podi o bitswa potsanyana.
3. Dipodi di re thusa ka ho re fa lebese. Re ka etsa sereledi ka lebese la tsona. Re boela re fumana nama ho tswa ho tsona.

Ke bosiu polasing mme tsohle di kgutsitse hokong ya dikolobe.

Dikolobenyana di kgathetse kamora letsatsi le le telele la ho babala seretseng. Tse nne di bothile pela mma tsona mme tsa robala hang hang. Empa kolojana ya bohlano e sa rata ho babala. Mma tsona o qekisa ngwana wa yona ya setoutu hore apaqame a robale. Jwale ke nako ya ho robala.

Dintlha: dikolobe

1. Dikolobe ke diphoofolo tsa polasing.
2. Kolobe e tona e bitswa kolobe. Kolobe e tshehadi e bitswa kolobehadi. Ngwana wa kolobe o bitswa kolojana.
3. Re fumana nama ho dikolobe.

Ke bosiu polasing mme tsohle di kgutsitse lesakeng la dinku.

Dikonyana tse pedi di kgathetse kamora letsatsi le le telele la ho tloatlola naheng. Di bothile fatshe mohlweng o bonolo pela mmele o mofuthu, o boya wa mma tsona. Kapele di tla be di robetse.

Dintlha: **dinku**

1. Dinku ke diphoofole tsa polasing.
2. Nku e tona e bitswa ramo. Nku e tshhadi e bitswa nku. Ledinyane la yona le bitswa konyana.
3. Dinku di re thusa ka ho re fa boya. Re sebedisa boya ho etsa dikobo tse mofuthu le diaparo tse kang dijese le dikhafo. Re boela re fumana nama ho tswa ho dinku.

Ke bosiu polasing mme tsohle di kgutsitse hokong ya dikgoho.

Dikgoho di kgathetse kamora letsatsi le le telele la ho fatafata mobung. Sethole se bothile fatshe se pholla ditsuonyana ka masiba a sona a bonojana. Tse tharo tsa tsona tsa kgaleha hang hang empa tsuonyana e le nngwe e kopa pina ya ho robatsa.

‘Koooko-ko-ko-ko-ko, koooko, koooko-ko-ko-ko-ko, koooko,’ ho bina sethole se binela tsuonyana ya sona.

Dintlha: dikgoho

1. Dikgoho ke diphoofolo tsa polasing.
2. Kgoho e tona e bitswa mokoko. Kgoho e tshehadi e bitswa sethole. Ngwana wa tsona o bitswa tsuonyana.
3. Dikgoho di re thusa ka ho re fa mahe le nama.

Ke bosiu polasing. Empa tsohle ha di a kgutsa sefateng sa meutlwa.

Diphooko tse nyane di robetse letsatsi lohle. Jwale ke nako ya hore di tsohe! Mma tsona o di tsikinyetsa ka molomo wa hae. Madinyane a bula mahlo, a edimola ebile a ikotlolla.

‘Huu, huu, huu,’ di a houtsa ha mma tsona a fofa ho ya batla dijo.

Di tla mo emela bosiu bohle.

Dintlha: **diphooko**

1. Diphooko ke nonyana tse hlaha. Ke nonyana tse tsomang, ho boletang hore di ja nama.
2. Diphooko di tsoma dijo bosiu.
3. Diphooko di re thusa ka ho ja ditweba le diroto.
4. Jwalo ka diphoofole tsohle tse hlaha, diphooko di lokela ho sireletswa.

3B-4 Bosiu polasing

A. Tekokutlwisiso

Araba dipotso ka dipolelo tse felleletseng.

1. Pale ena e bua ka eng?
 - a) diphoofolo tse hlaha
 - b) diphoofolo tse phelang polasing
 - c) diphoofolo tse ratang ho robala ka nako tsohle
2. Ke dife diphoofolo tseo re ka di palamang? Ngololla dipolelo tse bolelang hoo.
3. Ke phoofolo efe paleng enang le bana ba bangata ho feta tse ding?
4. Tshwaya ka (X) ka lebokoseng le thsoko ho karabo e nepahetseng. Dinku di re fa _____.

lebese	
mahe	
boya	
Tsohle tse ka hodimo	

5. Dipodi di robala kae?
6. Ke diphoofolo dife paleng tse sa fumanweng polasing?
7. Ke hobaneng re tlamehile ho tshireletsa diphooko? Di re thusa jwang?

B. Tshebediso ya puo

DBE Sehlopha 3 Buka 1: mq 46, 59, 76, 84, 118, 130
DBE Sehlopha 3 Buka 2: mq 28, 76, 104, 123

1. Ngololla polelo ena ho lekgathe lefetile.
Dikonyana di a tlolaka , ha dinku di ntse di ja jwang.
2. Ngololla polelo ena ho lekgathe lejwale.
Namane ene e thala thoteng, ha rapolasi a ne a hama kgomo.

C. Ngodiso B.

DBE Sehlopha 3 Buka 1: mq 11, 28
DBE Sehlopha 3 Buka 2: mq 71, 79

Rala o tlatse lenane lena bukeng ka diphoofolo tse tshelela tse fumanwang polasing tse paleng ena. Sebedisa dihlooho tse na :

Lebitso la phoofolo	Lebitso la ledinyana	Phoofolo e re thusa jwang

★ ★ ★ Buka 3B

Bophahamo 3 ba dibuka tsa tlhahlamiso tsa Vula Bula tsa ho bala di fana ka monyetla wa ho bala ka bolokolohi le ka potlako ho babadi. Buka ka nngwe e na le dipale tse nne tse fapaneng ho akaretsa le mongolo wa ditshomo. Pale ka nngwe e etelletswe pele ke tlotlontswe le mantswe a 'boima-ho-bala' ao ho lebelletsweng hore barutwana ba a kgone le ho a tseba.

Dibuka tse pedi di lokelwa ho qetwa ka hohle-hohle karolong ka nngwe ya selemo – Karolo 1: Buka 1A le 1B, Karolo 2: Buka 2A le 2B, Karolo 3: Buka 3A le 3B, Karolo 4: Buka 4A le 4B. Para ka nngwe ya dibuka (A le B) di bophahamong bo lekanang, ka baka leo, ha ho na taba hore o bala buka efe pele.

★ BUKA 1A

1. Kausu e nyametseng
2. Sengwathana sa qetello sa kuku
3. Ho hotle ho fana
4. Sephiri

★★ BUKA 2A

1. Bohlaswa bo bokaalo!
2. Ke lebidu la mang le?
3. Boleke-mampatle
4. Ke mang ya phelang mo?

★★★ BUKA 3A

1. Sopo ya majwe
2. Jo, Monghadi Kgabo!
3. Mamelang mmino
4. Dineo o ya lebenkeleng

★★★★ BUKA 4A

1. Kokonyana le tse
2. Toropo ya haeso
3. Mmutla le sekolopata
4. Ditsomi tsa diphoofolo

★ BUKA 1B

1. Ntate o setse le lese
2. Setshwantsho ka dibopeho
3. O tla etsang nakong e tlang?
4. Sepotolohi

★★ BUKA 2B

1. Thusang!
2. Ebe Palesa o kae?
3. Sehwele se sehoho
4. Ke mang ya thubileng fensetere?

★★★ BUKA 3B

1. Re baka le nkgono
2. Tlhodisano ya moya le letsatsi
3. Itokisetse leeto
4. Bosiu polasing

★★★★ BUKA 4B

1. Ditakatso tse tharo
2. Leino le ke la mang?
3. Tau le tweba
4. Afrika Borwa ya rona

(le Bukana ya Dikarabo tsa Mohlala)

Dibuka tse bophahamong bona di na le maqephe a eketsehileng, mongolo o mongata leqepheng, dipolelo tse telele, dipaterone tsa mefuta-futa e fapaneng ya dipolelo tsa bohlokwa, thutapuo thaloso semolao le tlotlontswe e ruileng. Ho bala jwale ho se ho itlela fela, ka mafolofolo a maholo le kutlwisiso ho feta ho hlasela/ho peleta mantswe ha barutwana ba ntse ba atamela ho bala ka boikemelo.

Dibuka tsena di fana ka monyetla ya ho bala ka sehlopha, ka tataiso, ka dipara le ka boikemelo.

SESOTHO